

30.01.24

8-А клас

Всесвітня історія

Вч. Рзаєва Н.О.

Тема: Османська імперія в XVI-XVIII ст.

Мета: розглянути особливості економічного, політичного та культурного розвитку імперії Османа та Персії в епоху Нового часу; сформувати уявлення учнів про Османську імперію у XVII - XVIII ст.; створити умови для розуміння характерних рис державного устрою Османської імперії; розглянути турецько-українські відносини, культуру Османської імперії; встановити зв'язок між зовнішніми та внутрішніми чинниками у розвитку Османської імперії; охарактеризувати взаємовплив Османської імперії та європейських країн; вдосконалити вміння учнів працювати з історичними текстами, таблицями, картою.

Актуалізація опорних знань

Експрес-опитування

1. Яку назву отримав період в історії людства, що розпочався на рубежі XV–XVI ст.?
2. Які зміни в житті людей дозволили вважати, що настигла нова епоха?
3. Як називаються економічні відносини, які прийшли на зміну феодалізму?
4. Назвіть держави, де відбулися буржуазні революції.
5. Які зміни в життя людей, характерні для цього часу, ви можете назвати?
6. У яких країнах феодалізм продовжував зберігати панівне становище?
7. Назвіть політичний устрій держав, який сформувався в епоху Нового часу.

Мотивація навчальної діяльності

Синтез думок

Східний світ жив своїми, відмінними від Заходу, законами. Тут, на Сході, була дуже велика роль традицій, правил поведінки, які передавалися від покоління в покоління, тому цю цивілізацію називають «традиційними суспільствами». Османська імперія була однією з них і свого часу чимало впливала на долю України.

Вивчення нового матеріалу

Хронологічний ланцюжок

Основні дати та події:

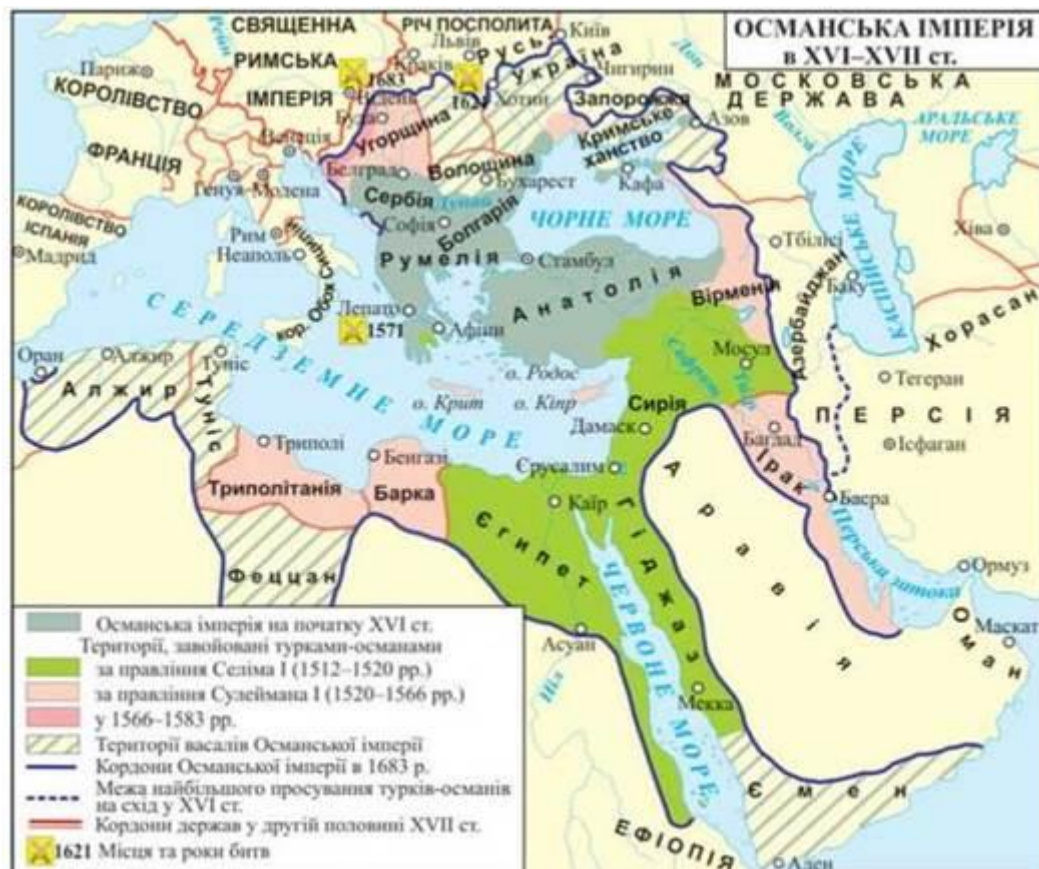
- 1520 - 1566 роки - роки життя Сулеймана I;
- 1529 рік, 1683 рік - розгром турків під Віднем;
- 1571 рік - битва під Лепанто.

Захоплення Константинополя султаном Мехмедом II стало новою сторінкою в розвитку Османської імперії. Його син Баязид II (1481-1512 рр.) продовжив батькову справу. За часів його правління держава постійно воювала з європейськими країнами (Венецією, Угорщиною, Австрійськими Габсбургами, Польщею), Єгиптом та Персією. Молдавське князівство визнало васальну залежність. Також було підкорене східне узбережжя Чорного моря.

Робота з картою

*Покажіть на мапі території, що належали туркам-османам у період розквіту їхньої держави.

*Поясніть, як ви розумієте твердження: «Будь-яка імперія рано чи пізно приречена на загибель». Чому імперії не існують вічно?

Робота зі схемою (запишіть)

Схема державного управління в Османській імперії

Робота з таблицею (запишіть) «Населення Османської імперії»

Категорії	Становище
Султан	Верховний власник землі; володів законодавчою, виконавчою та судовою владою; заохочував розвиток торгівлі
Кіннотники	отримували від султана землі з селами за умови несення служби у війську і спорядження декількох вершників з числа селян власним коштом
Яничари	турецька регулярна піхота
Башибузуки	воїни-добровольці, що служили тільки за військову здобич
Землероби	мали право обробляти землю й передавати дітям свій наділ, за це вони повинні або платити податки до казни султана, або оброк його кінним воїнам
Ремісники	працювали переважно на замовлення держави або заможних людей
Немусульмани	сплачували особливий грошовий податок - бжизью

Робота з візуальними джерелами

Селім I Грізний
 سلیم الأول Yavuz Sultan Selim
 10 жовтня 1465 – 22 вересня 1520 р.

Султан Османської імперії, який протягом свого правління удвічі збільшив її територію.

Здійснив грандіозні завоювання. Майже не вів воєн проти християн. Першим із османських імператорів 1517 року прийняв титул хліфа Ісламу, здобувши лідерство в його сунітній гілці, внаслідок завоювань на Близькому Сході

29.01.2024

Робота з підручником: стор. 107-110. Записати реформи Сулеймана I

Хвилинка відпочинку. Гімнастика для очей

https://youtu.be/u_fLRqqJ59E?si=uANSHgRkLIGVwBpf

Цікаві факти

Роксолана. Хюррем Султан

- Точне місце і дата народження майбутньої Роксолани не відомі, оскільки про її дитинство і юність майже немає ніякої письмової інформації. Однак, існує буковинська народна пісня в якій співається про красиву дівчину з Рогатина (в ті часи територія Речі Посполитої) на ім'я Настусенька, що була викрадена татарами і продана в султанський гарем. Пізніше, у XVIII столітті, з'являються літературні джерела, в яких

Роксолана зветься Анастасією або Олександрою Лісовською та імовірно, є дочкою священика.

- Роксоланою дівчину назвав посол Священної Римської імперії в Османській Імперії. Річ у тому, що в ті часи Річ Посполиту (звідки, імовірно і прибула дівчина) часто називали Роксоланія (від племені роксоланів, що згадуються Страбоном як мешканці Північного Причорномор'я).

- Відомо, що дівчина була куплена на найбільшому невільничому ринку Стамбула і піднесена в подарунок молодому Сулейману II. Цілком ймовірно, що це був подарунок 26-річному султану з нагоди його сходження на престол.
- Згодом, коли дівчина не тільки привернула до себе увагу Сулеймана Пишного, а й стала його улюбленою наложницею, сам султан дав дівчині прізвисько Хюррем, що означає «та що сміється».
- Через багато років, Хюррем вдалося офіційно вийти заміж за султана. На ті часи це було нечувано і майже неможливо, але факт залишається фактом. Роксолана стала єдиною офіційною дружиною османського султана Сулеймана Пишного.
- Згодом вона наполягла на тому, щоб Сулейман II переніс гарем безпосередньо в султанський палац Топкапи. Раніше гарем знаходився в іншому місці Стамбула, щоб не відволікати государя від важливої державної роботи. Однак, Хюррем не хотіла розлучатися з Сулейманом, і він пішов у неї на поводу. Відтоді гарем так і знаходився в палаці Топкапи до падіння Османської Імперії.
- Оскільки султани не були обмежені в кількості прекрасних наложниць, навіть народження однієї дитини від султана вважалось нечуваним щастям і успіхом. Однак, у Роксолани вийшло не тільки прив'язати до себе Сулеймана на все життя (що не заважало йому захоплюватися іншими жінками), а й народити від нього шістьох дітей.
- Хюррем народила Сулейману п'ятьох хлопчиків і одну дівчинку — Міхрімах. Що цікаво, Міхрімах — єдина дочка Сулеймана, якій вдалося вирости, подорослішати і прожити відносно довге життя. Всі інші дочки султана вмирали в дитинстві.
- Титул «Хасекі», який згодом став другим по значущості титулом в гаремі, був введений Султаном Сулейманом спеціально для Хюррем Султан. Він підкреслював статус дружини султана.

Безсумнівно, Роксолана була особливою. Вона проводила в бібліотеках більшу частину вільного часу. І замість того, щоб вишивати або плести мережива, читала праці філософів і вчених, сама писала вірші. Вона була розумна і неймовірно харизматична. І ймовірно, знала, як сказати султанові про свою любов. Можливо, вона не просто виживала в неволі, а дійсно його любила.

Кохана Сулеймана II померла від застуди 18 квітня 1558 року (за іншими версіями 1561 або 1563) і була похована з усіма належними почестями. Сулейман I – 1566 року. Він встиг добудувати мечеть величну Сулейманіє Джамі – одну з найбільших архітектурних пам'яток Османської імперії, - біля якої покоїться прах Роксолани у восьмигранній кам'яній усипальниці, поруч з теж восьмигранною

гробницею султана. Понад чотириста років стоїть ця усипальниця. Всередині під високим куполом Сулейман звелів виліпити алебастрові розети й прикрасити кожную з них безцінним смарагдом – улюбленим самоцвітом Роксолани. Коли помер Сулейман, його гробницю теж прикрасили смарагдами, забувши, що його улюбленим каменем був рубін.

Узагальнення. Систематизація. Рефлексія.

Перегляньте відео: <https://youtu.be/8bI2Mh4i6K4?si=D-tCQvl57HYwkLa9>

Бесіда

1. Як називався титул верховного правителя Османської імперії?
2. Як називалася одна з двох основних верств населення, пов'язана з віросповіданням?
3. Ім'я цієї жінки з латинської означає «русинка». Офіційна дружина Сулеймана I.
4. Яке Австрійське місто Сулейман I оточив у 1529 р.?
5. Як називалася регулярна піхота турецького війська, що складалася з полонених хлопців?
6. Як в Османській імперії називалося місце для поклоніння і молитви?
7. Як турки прозвали Сулеймана I? З турецької це слово означає «законодавець».
8. Як називався вищий орган влади, який очолював великий візир?

Домашнє завдання:

- Прочитайте § 20
- Запишіть реформи султана Сулеймана I.

Завдання надсилайте на освітню платформу Human, або на ел. адресу nataliarzaeva5@gmail.com

Бажаю успіху у навчанні!